

Izazovi pri izvlačenju prapovijesnih urni na arheološkom nalazištu Beram

AUTOR:
Marija Sekulić,
Hrvatski restauratorski zavod,
odjel za kopnenu arheologiju

GODINA: 2020.

U slučaju pronalaska cjevitih keramičkih predmeta na arheološkim lokalitetima, provodi se poseban postupak izvlačenja takvih nalaza. Međutim, u praksi nailazimo na određene problematike postupka u kojima je potrebno teoriju prilagoditi specifičnoj situaciji.

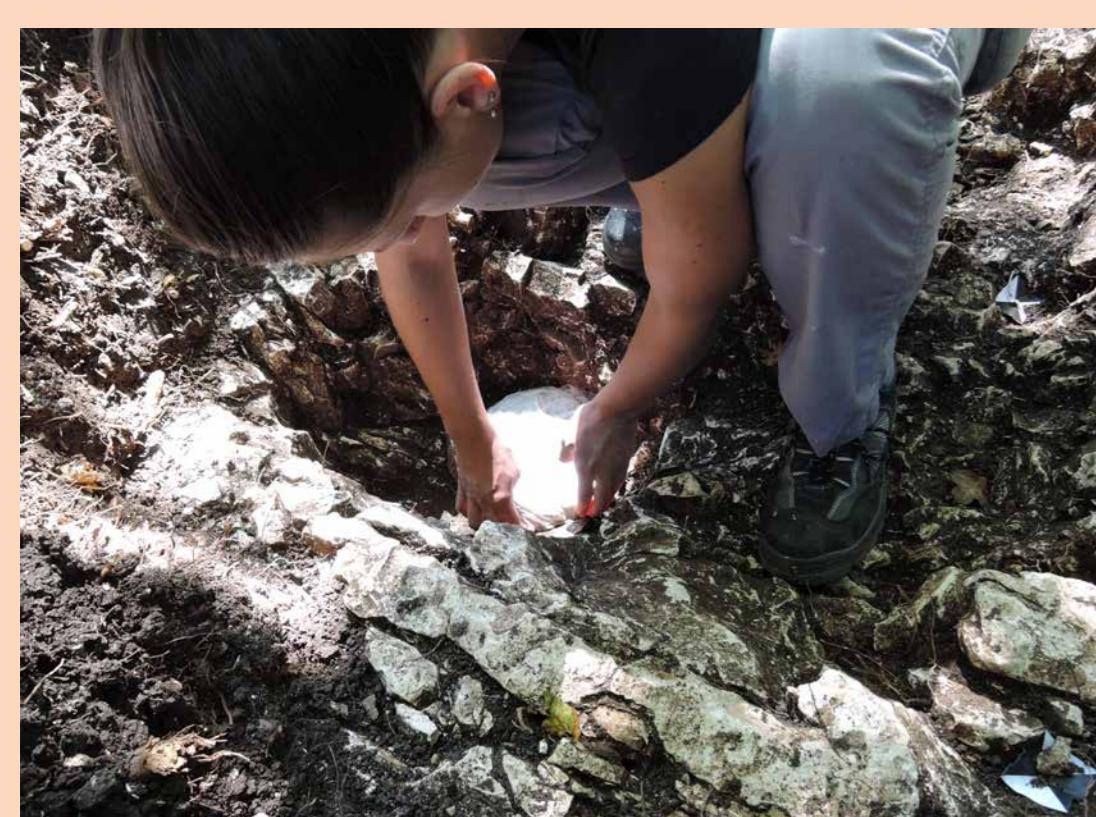
Urna 2 prije zahvata (photo: Matea Baričević)

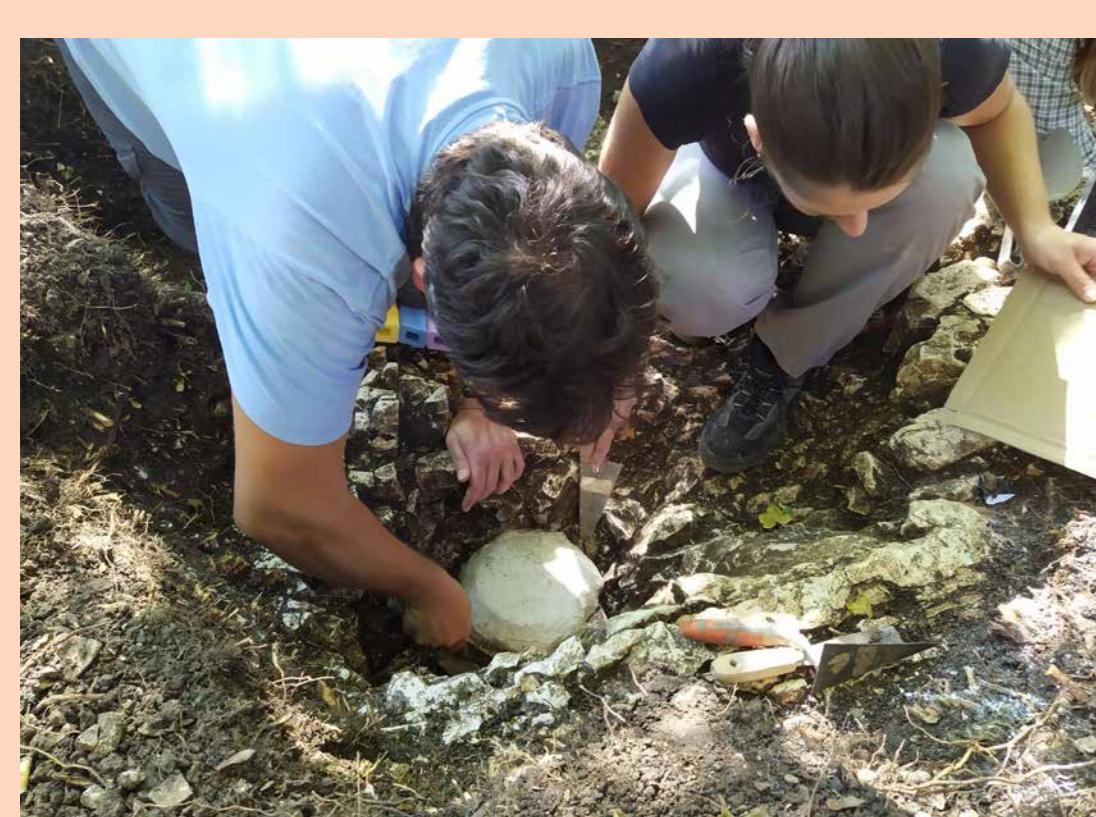
Sonda 5 u kojoj su pronađene urne 2 i 3 (photo: Tihomir Percan)

Izgled urne 2 nakon nanošenja papirnog sloja (photo: Elena Rudan)

Nanošenje sloja gaze na urnu 2 (photo: Elena Rudan)

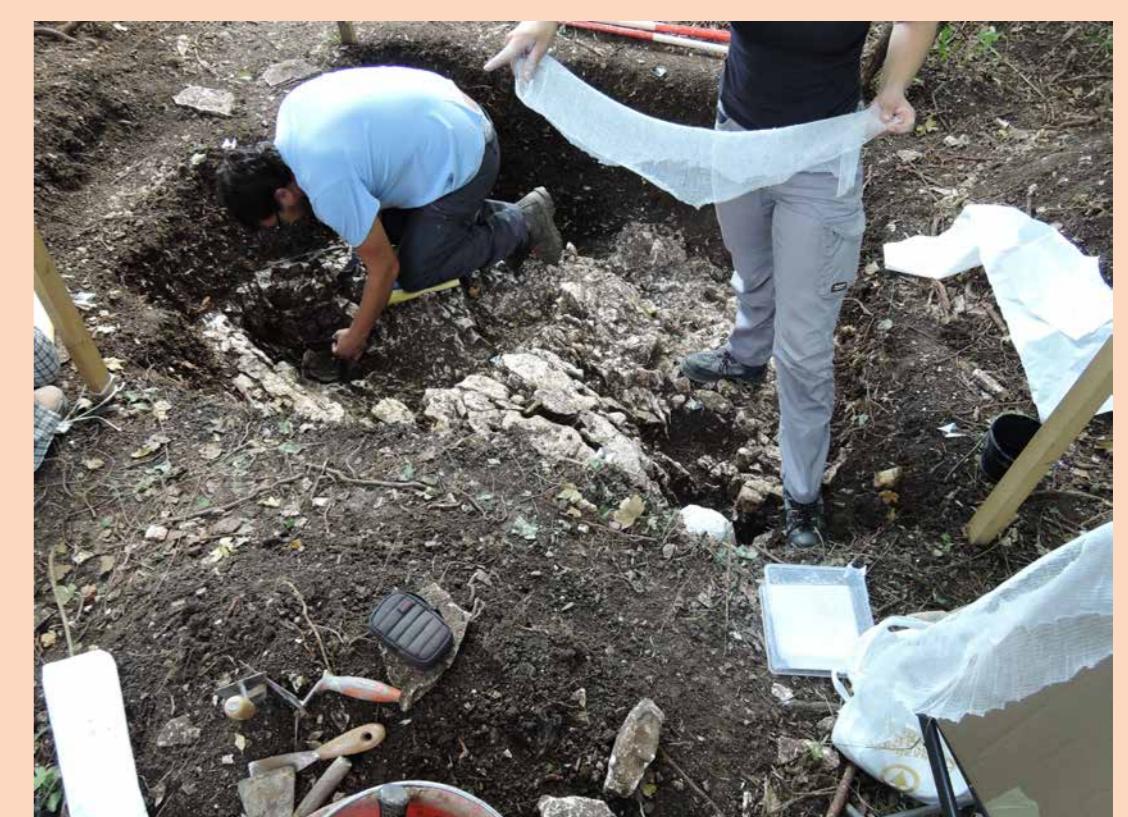
Pripreme za vađenje urne 2 (photo: Elena Rudan)

Urna 3 prije zahvata (photo: Marija Sekulić)

Postavljanje papirnog sloja na urnu 3 (photo: Matea Baričević)

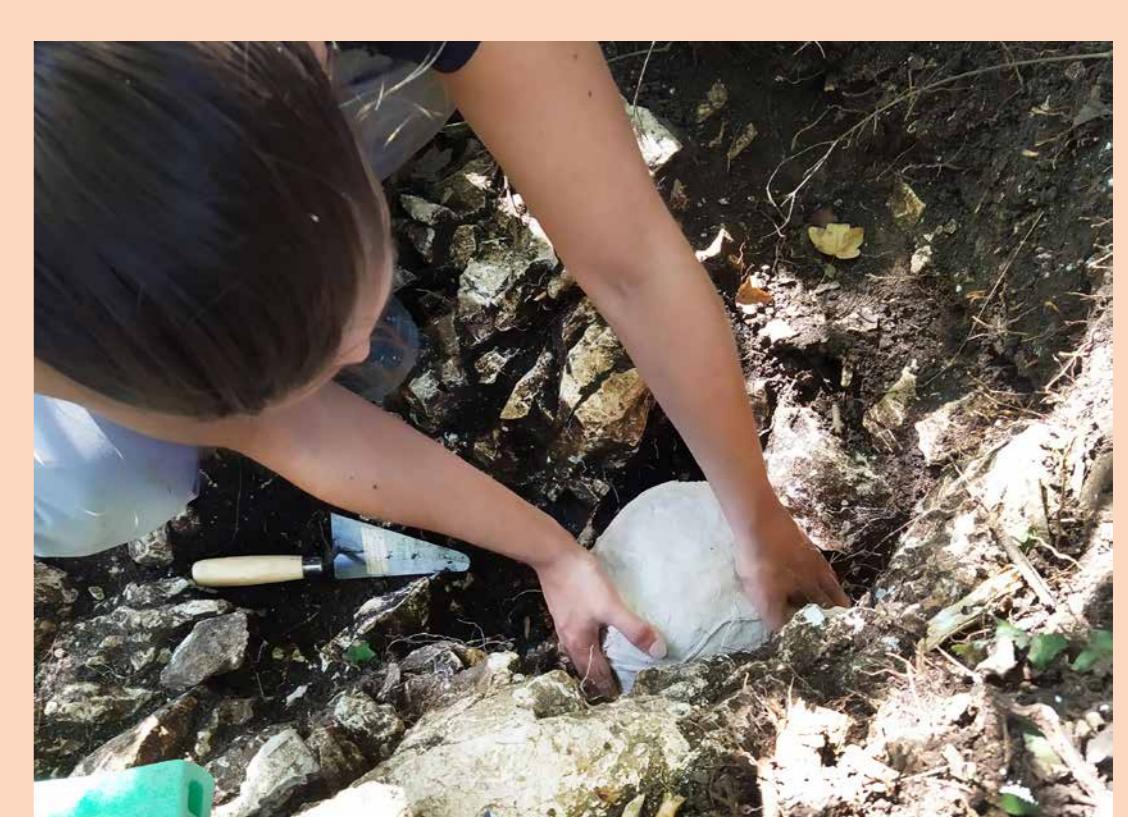
Nanošenje sloja gaze na urnu 3 (photo: Matea Baričević)

Izgled urne 3 nakon postavljanja završnog sloja gaze (photo: Elena Rudan)

Pripreme za vađenje urne 3 (photo: Elena Rudan)

Izvlačenje urne 3 (photo: Elena Rudan)

Istraživanja željeznodobne nekropole u Bermu u Istri započeta su još davne 1883.g. kada je nekropola uglavnom u potpunosti istražena. Nastavak istraživanja provodi Hrvatski restauratorski zavod 2013.g. gdje su probna arheološka sondiranja imala za cilj otkriti potencijalna nalazišta za njegova daljnja istraživanja. Te je godine među ostalim nalazima pronađena jedna urna, a 2019.g. pronađene su još dvije histarske željeznodobne urne. Takvi nalazi zahtijevaju poseban način izvlačenja, s obzirom na njihovu krhknu strukturu i veliku vrijednost samog nalaza. U literaturi možemo pronaći razne primjere načina izvlačenja takvih nalaza.

Predmet se može umotati u bezkiselinski papir i gazu te se onda zajedno sa segmentom zemlje ispod samog predmeta izvlači i šalje na daljnju obradu. Druga mogućnost je postavljanje kartonskih okvira oko predmeta te zapunjavanje praznine pur pjenom. Nakon sušenja, predmet se zajedno s okolnom zemljom izvlači s terena.

U teoriji te dvije metode zvuče vrlo jednostavno i praktično, međutim u praksi to nije uvijek tako. Konkretno, na ovome su nalazištu urne položene u utorima direktno na živoj stijeni te je samim time pristup predmetu uvelike otežan. Jedna je urna očuvana u cijelosti, ali okružena živom stijenom sa četiri strane pa su samo prednja i gornja strana pristupačne. Druga je urna spljoštena na samoj stijeni uz mogućnost pristupa samo s gor-

nje strane. Za ovaj je slučaj odabrana metoda umatanja predmeta u bezkiselinski papir i gazu natopljeni alabaster gipsom. Bezkiselinski papir se izrezuje na trake odgovarajuće veličine te natapa vodom i omata oko predmeta u nekoliko slojeva kako bi se sprječio prodror svježeg gipsa u strukturu keramike. Potom se gaza izrezana na trake odgovarajućih dimenzija umače u rijetko zamiješan gips i omata oko predmeta u tankim slojevima. Nakon potpunog sušenja gipsa, slijedi izvlačenje predmeta. U klasičnim primjerima, urne se izvlače rezanjem okolnog segmenta zemlje, podvlačenjem potpore te podizanjem predmeta zajedno sa zemljom. U ovome slučaju kad je urna položena u utoru izravno na živu stijenu, takav pristup nije bio moguć. Nijedan se alat nije mogao podvući pod predmet, pa samim time niti bilo kakva podloga. Izvlačenju se pristupilo isključivo manualno bez korištenja sitnih alata te se odmah po izvlačenju predmet smještao na podlogu. Transportne kutije su improvizirane koristeći razne potporne materijale kao što je folija sa zračnim mjehurićima, kartoni, plastične kutije, kante, stiropor. Urne su zatim prevezene u laboratorij na daljnju, detaljniju obradu.

Terenski je rad na arheološkim lokalitetima specifičan. I arheolozi i restauratori često su suočeni s raznim izvanrednim situacijama koje zahtijevaju improvizaciju i veliku snalažljivost, kao i dobro pripremu prije početka izvođenja samih radova.